

Helynév és identitás*

1. A tulajdonnév jelentésszerkezete

A tulajdonnév mibenléte évezredek óta foglalkoztatja a kutatókat (nyelvészeket, filozófusokat, logikusokat stb.), mindenki által elfogadható válasz azonban arra a kérdésre, hogy van-e a tulajdonnévnek jelentése, ezidáig nem született. A tulajdonnév jelentésének megítélése alapvetően két táborra osztotta a kutatókat. Egyes tudósok — például GOMBOCZ ZOLTÁN, KIEFER FERENC — szerint a tulajdonnévnek nincs jelentése, vele szemben mások — a felsorolás teljessége nélkül: BALÁZS JÁNOS, KÁLMÁN BÉLA, MARTINKÓ ANDRÁS, J. SOLTÉSZ KATALIN stb. — jelentéssel bírónak tekintik a neveket, noha abban nincs konszenzus, hogy mi a név jelentése. Jelen munka kiindulópontja az, hogy a nevek sokrétű, gazdag jelentéssel rendelkező nyelvi elemek.

J. SOLTÉSZ KATALIN a tulajdonnév kategóriájának szemantikai vizsgálatakor jelentésszerkezetről beszél, melyen az önkényesség és motiváltság, az információtartalom, a denotáció, a konnotáció, valamint az etimológiai jelentés és e jelentés átláthatóságának az összefüggéseit érti (1979). Az önkényesség és a motiváltság kapcsán a névadásnak a társadalmi feltételekhez való kötöttségét hangsúlyozza, más oldalról fontos kiemelni a meglévő modellekhez való alkalmazkodás motiváló erejét is. A tulajdonnévben megjelenő információmennyiséget maguk a nyelvi elemek hordozzák (ilyenek például a helynévformánsok, a földrajzi köznevek, írásban a nagybetűs írásmód), mely információ a névhasználók számára idővel el is homályosulhat. E jelentéssík mellett minden bizonynyal kiemelkedik a névnek a jelölt dologra való vonatkozása is, vagyis az, hogy a névnek van „spaciotemporális” vagy képzeletbeli denotátuma. A jelentésszerkezet legszubjektívebb mozzanata a konnotáció, a névhez kötődő asszociatív érték. A szónevek és a jelnevek megkülönböztetése a név etimológiai jelentésének milyenségével függ össze: míg az információtartalom elsősorban a denotátummal kapcsolatban közöl tulajdonságokat, addig itt a név mint nyelvi elem kerül a figyelem középpontjába.

A szakirodalomban olvasható további megközelítések közül két tanulmányt emelek ki, melyek J. SOLTÉSZ elméletére (is) alapozva újabb jelentésszerkezeteket is tulajdonítanak a névnek. A tulajdonnév jelentését funkcionális kognitív szemantikai keretben próbálja feltárni TOLCSVAI NAGY GÁBOR. E nézőpontból azt mondhatjuk, hogy a tulajdonnév jelentésszerkezete „a dologmegnevezésekhez hasonlóan absztrahált és sematizált tulajdonságokon alapul” (2008: 30), s meghatározó vonásai közé tartozik az azonosíthatóság, az episztemikus lehorgonyozottság, valamint az enciklopédikus tartalom. A nevet nyelvi egységnek, unitnak tekinti a kognitív szemantika, mivel a nyelvi elem belső (morfofonológiai, szintaktikai, szemantikai) feldolgozására nincs szükség ahhoz, hogy a nevet megérteni és használni tudjuk.¹ A névhez elidegeníthetetlenül hozzátartozik egyedítő képessége is: egyszerre jellemzi a típusjelölés és a megvalósulás. Ezen alapponás alapján a tulajdonnévre

* Készült a Magyar Tudományos Akadémia Bolyai János Kutatási Ösztöndíjának támogatásával.

¹ Ki kell emelnünk, hogy a kognitív szemantika a unit egysége mellett nem mond le a nevek másodlagos elemelhetőségéről. Az idegen eredetű neveknél ez a laikusok számára kisebb mértékű, míg a köznévi elemeket tartalmazó nevek természetesen a névhasználók számára is átláthatók szemantikailag.

prototipikusan jellemző jelentésmátrix a következőképpen fogható fel. Az egyelemű nevek jelentésszerkezete egy hálózatból áll, míg a többeleműekhez több hálózat kapcsolódik. A névben foglalt enciklopédikus tartalom egyes beszélők számára csupán néhány általános tulajdonságot jelent (például a *Tisza* víznév esetében az, hogy egy folyó neve), más névhasználók azonban kidolgozott jelentéshálózatot kapcsolnak a névhez (például a Tisza folyó a Duna leghosszabb mellékfolyója, forrásának a Fekete-Tisza forrását tekintik, s innen mérik a folyó hosszát is, hossza valamikor 1419 km volt, a szabályozás eredményeként 962 km lett stb.). A jelentésszerkezet elidegeníthetetlen eleme továbbá a kulturális séma is, ide tartozik például az, hogy konvencionálisan milyen entitások kaphatnak nevet egy kultúrkörben.

HOFFMANN ISTVÁN TOLCSVAI nyomán a tulajdonnév jelentésszerkezetében feltételez egy kulturálisjelentés-síkot is: a név, a névadás és -használat ugyanis mindenkor erősen összefügg a kultúrával (2010). Emellett a név identitásjelölő szerepét is hangsúlyozza, és ezt nem csupán a személynevek kapcsán, hanem a helynevek használatában is megragadhatónak látja.

2. A helynevek identitásteremtő és -jelölő szerepe

A következőkben a jelentésszerkezet kulturális síkját, s ezen belül elsősorban a helyneveknek az identitásteremtő és -jelölő szerepét mutatom be.

Kiindulási pontként azt mondhatjuk, hogy maga a névadás egyfajta identifikációs folyamatként értelmezhető. A tulajdonnévvel való megnevezés, noha nyelvi univerzálénak tekinthető, nem elengedhetetlen velejárója a nyelvnek, hiszen más nyelvi megoldásokkal (például körülírással) is egyedíteni tudjuk a helyeket. Az a tény tehát, hogy nevet adunk, identitással ruházza fel a helyet, ugyanakkor a névadó identitásában is nyomot hagy, hiszen azt nevezem meg, ami számomra fontos, ez pedig szociokulturálisan meghatározott. Egy-egy csoport azokat a helyeket látja el névvel, melyek a mindennapjaik során számukra jelentőséggel bírnak. Ebből a névhasználói igényből adódnak tulajdonképpen a beszélők helynévismere-tében tapasztalható különbségek. A külterületen dolgozók több nevet adnak és használnak, mint az, aki soha nem jár ki a földekre, hiszen részleteiben is fontos számukra a megművelendő föld. A gyerekek elnevezik az olyan tereket is, melyeknek nincs ún. hivatalos nevük, de nekik mindennapjaik életterét jelentik: finn iskolások például *Syöpämonttu* 'rák-gödör' néven említik azt a helyet, ahol dohányozni szoktak (AINIALA–SAARELMA–SJÖBLOM 2012: 109). A sziklamászók pedig például neveket adnak olyan utaknak a sziklafalon, melyek a laikusok számára láthatatlanok (lásd ehhez például KUNA 2006). Érdemes lenne megvizsgálni azonban azt is, hogy az egyes nyelvek, kultúrkörök szempontjából vannak-e szignifikáns eltérések abban, hogy milyen földrajzi objektumoknak adnak nevet, vagy ezt leginkább maga a földrajzi környezet határozza meg. Annak ugyanis, hogy mi kaphat nevet, elvi meghatározottsága, korlátja nincs.

A finn szakirodalom a helynevek identifikáló szerepe mellett számon tartja a praktikusság, a szociális, az affektív, valamint az informatív funkciókat is (AINIALA–SAARELMA–SJÖBLOM 2012: 119–123). A praktikusság funkciója azokhoz a névvariánsokhoz köthető, amelyeket a szűk, szoros kapcsolatban álló névközösségek rövidített formában használnak (AINIALA–SAARELMA–SJÖBLOM 2012: 120), például *Nyíregyháza* helyett *Nyíregy*-et mondanak. A számunkra fontos szociális funkció tulajdonképpen azt jelenti,

hogyan egy-egy névközösséget (legyen az egy nemzet, egy régió vagy egy település) az általa kreált, illetve használt nevek határozzák meg. Sok szerző arra hívja fel a figyelmet, hogy a helynevek a legidőtállóbb szimbólumok közé tartoznak, így fontos építő elemei a nemzeti, területi, helyi identitásnak (például SAPAROV 2003, LIGHT 2004, HELLELAND 2012). A helynevek a kulturális örökségünk részei, melyek a múlttal kötnek össze bennünket, képesek arra, hogy megőrizzék és átadják a hagyományokat. A magyar helynévkincséből is említhetünk olyan neveket, melyek nemzeti identitásformáló, -jelölő szerepe jól érzékelhető. Gondoljunk Mohácsra vagy Ópusztaszerre! E helynevek bizonyos kontextusban a hozzájuk kapcsolódó ismeretek folytán speciális tartalommal töltődnek fel. (Természetesen jogosan merülhet fel a kérdés, hogy a névnek az effajta használatát azonosnak tekinthetjük-e a pusztán a településre utaló alkalmazásával. De húzhatunk-e objektív, egzakt határt a névhez kapcsolódó enciklopédikus tudásnak?)

Az identitásjelölő szerep különösen dominánsan nyilvánul meg az olyan névköltöztetésekben, melyeket nem a táj hasonlósága motivál, hanem a névadás egyfajta emlékeztető funkcióval bír (lásd ehhez HOFFMANN 1993/2007: 136). A kivándorló magyarság számtalan helynevet vitt magával új lakhelyére: egykoron volt vagy ma is létezik például *Buda*, *Balaton*, *Kaposvár*, *Budapest*, *Tokaj* stb. nevű település a Kárpát-medencén kívül is. Ezek a helynevek a névadóknak az identitásukat hivatottak jelölni.

E kérdéskör kapcsán érdemes felvillantani — a téma részletesebb kifejtése nélkül — a kisebbségi helynevek használatának kérdéskörét is. E speciális helyzetben élő névhasználók esetében az anyanyelvű helynevek alkalmazása egyértelműen szoros részét képezi identitásuknak. Az efféle önazonosságért folytatott harcot jól szemléltetheti például az 1990-es években Szlovákiában lezajlott a táblaháború, illetve a (személy)névháború címkével jelölt történések, melyek a kisebbségi nyelv tulajdonnév-használatának korlátozása körül robbantak ki.

A magyar helynevek körében a név identitásjelölő funkciója már a kezdetektől tetten érhető. HOFFMANN ISTVÁN mutat rá arra, hogy különösen a személynévi eredetű helynevek esetében szembetűnő ez, hiszen a helynév a személy és a hely szoros összetartozását fejezi ki (2010). E kapcsolatot TÓTH VALÉRIA így fogalmazza meg: „A személynévi lexémát tartalmazó helynevek háttérben az esetek nagy többségében az a névadói szándék áll, amely — a név eredeti funkcionális-kognitív természetét tekintve legalábbis — egy közösség (pl. család) vagy még inkább egy konkrét személy birtoklását hivatott az elnevezésben rögzíteni” (2017: 16–17).

Ilyenfajta kapcsolat kifejezésére nemcsak személyek, hanem intézmények is törekedtek már a középkorban is. Mindenki számára jól ismertek azok a településnevek, melyek az egyházi identitásformálás eredményeképpen születtek, lásd például az *Apáti* helynevet vagy a templomcíméből alakult településnevet (*Szentpéter*).² Efféle nevek azonban

² TÓTH VALÉRIA patrocíniumi eredetű helynevekről írt tanulmányában felhívja a figyelmet arra, hogy a középkori Magyarországon a névtípus nem természetes nyelvi fejlődéssel, hanem egyházi irányítással született meg (2011). Mivel az efféle nevek tipológiai szempontból egyáltalán nem voltak idegenek a magyar névrendszertől, így az elterjedésének rendszertani akadálya nem volt, a későbbiekben pedig a már meglévő nevek modelljét felhasználva spontán módon is jöttek létre új névalakulatok.

még a természeti nevek között is bukkanhatunk. A Bars vármegyei Garam folyó jobb oldali mellékvíze *Bükk-sevnice* neve mellett felbukkan az *Apát pataka* (valamint a *Nagy-patak*, vö. GYÓRFFY 2011a: 39) elnevezés is, mely az oklevél szövege alapján újabb keletkezésű: „in rivulo predicto Bykeschebenicze, nunc a modernis *Rivulus abbatis* nominato” (KMHsz. 1.), s az egyház névadói tevékenységének a nyomát viselheti magán, hiszen a vizek esetében nincs olyan nagy szerepe a jogbiztosító erejű névadásnak, az új lakosok sokszor csupán átvették a már meglévő vízneveket, s nem törekedtek új név létrehozására.

Érdeemes felhívni a figyelmet a személy- és a helynevek fordított irányú kapcsolatára is az identifikáció kapcsán. Különösen a családnevek esetében tapasztalhatjuk azt, hogy a származási hely, s így a helynév válik a személy identitását legjobban reprezentáló nyelvi elemmé. Már az Árpád-kori átmeneti névformák között is szép számmal találunk a lakóhelyre utaló szerkezeteket: ilyen például az 1271: *Mychael dictus de Buda* körülírási szerkezet (N. FODOR 2010: 24).

A helynévi alapszóból alakult személyneveket TÓTH VALÉRIA is a magyar személynévrendszer egyik jellemző típusaként írja le, azonban munkájában — amelyben a rendszer leírására a korábitól némileg eltérő terminusok használatát látja célszerűnek — felhívja a figyelmet arra is, hogy e típus jóval korábban is tipikus volt. A családnévelőzményeket mint sajátosságjelölő személyneveket értelmezi, s az e típusba tartozó nevek esetében a helynévi eredetű személynév a nemesek körében a birtokuk helyére vagy lakhelyükre utal, míg a mások kapcsán a lakó- vagy inkább származási hely megnevezése történt meg (2016: 143). A helyről történő elnevezés megfigyelhető továbbá a nemzetségnevek között is (2016: 208–212). A kapcsolati vagy nexusnevek másik csoportjában, a családneveknél a helynév > családnév alakulási mód a jellegzetesebb névtípusok közé sorolható (2016: 228). N. FODOR JÁNOSnak a kései ómagyar korban végzett kutatásai — ezt megerősítve — azt mutatják, hogy a magyar családnevek legvalószínűbb motivációi között második helyen szerepelnek a hellyel kapcsolatos nevek (29,97%, vö. N. FODOR 2010: 93). A családnévszótár adatait vizsgálva a 18. század végére e nevek aránya 50%-ra növekszik (N. FODOR 2010: 94, 107, vö. még FARKAS 2009b: 12).

A 20. század második felében történt családnév-változtatások leírásához FARKAS TAMÁS többféle helyre utaló szemantikai alkategóriát is felvett tipológiájába: a helységnevi alapú nevek mellett például hegy-, víz- és tájnévi alapú nevekről is beszél (2009a: 38). Érdeemes megjegyezni, hogy emellett helyet jelölő közszón alapuló nevekkal is számol. Kutatási eredményei e korszakban is azt mutatják, hogy a helynévi családnevek száma igen magas: a magyar névre változtatók körében 1948-ban minden második személy ilyen új nevet választott magának (51,8%), ez az arány 1997-re 36,2%-ra esett vissza, de még így is megőrizte első helyét a felvett névtípusok ranglétráján (FARKAS 2009a: 80).

A személy és a hely, illetve a személynév és a helynév szoros összefonódása nemcsak a magyar kultúrában jellemző, angolszász és német nyelvterületen is szép számmal tartalmaz a családnévkincs helynévi eredetű neveket (vö. FODOR 2010: 67–68).

A nevek szociális funkciója szoros összefüggésbe hozható az említett affektív funkcióval. A névnek ez a jelentésmozzanata foglalja össze azokat a képzeteket, jelentéseket, attitűdöket, melyek a helyre vagy a helynév használóira irányulnak. Ennek a szerepnek a létezését is a csoportidentitás-tudat hívja életre: az összetartozás és ezzel kéz a kézben a

másoktól való elkülönülés kifejezése valósul meg ugyanis a névadás, illetve a névhasználat által. A finn kutatók az affektív funkciót főként a nemhivatalos (unofficial) nevek körében vizsgálták, ugyanis e névfajta körében találkozunk a legtöbb olyan névvel, melyben a helyvel és a hely használóival kapcsolatos asszociációk és viszonyulások kifejeződnek. A nemhivatalos helynevek egyik csoportja a szleng helyneveké (lásd GYÓRFFY 2011b, 2012, 2016).

A szleng helynevek elemzése azért kaphat kiemelt szerepet a szociális és az affektív funkciók feltárásában, mert magát a szlenget a nagyobb közösségeken belül létrejövő kiscsoportok identitását jelző beszédmódként értelmezhetjük. A szleng létezése az egymással intenzív emocionális és beszédkapcsolatban lévő tagokból álló kiscsoportokban nyer értelmet: „egyrészt nyelvi eszközei révén megkülönbözteti a csoporthoz tartozókat a csoportba nem tartozóktól, másrészt pedig a kiscsoport és annak tagjai számára egyféle verbális lázadást jelent az őket körül vevő hierarchia ellen, így használata az ego védelmét és a csoportnyomás alóli felszabadulást szolgálja. Elsődleges és legfontosabb nyelvi funkciója (mint eredetileg magáé az általában vett emberi nyelv é is) a fatikus (kapcsolatfenn-tartó, -mege erősítő) és identitásjelző funkció a nagyobb közösségen belüli kiscsoportokban.” (KIS 2010).

3. A szleng helynevek és a hozzájuk kapcsolódó attitűdök

A szleng helynév terminust máig nem határozták meg, definiálása ugyanis már amiatt is nehézségekbe ütközik, hogy magának a szlengnek a megnyugtató, széles körben elfogadott definíciója ezidáig sem született meg. Azok, akik megpróbálták meghatározni a szlenget, igen gyakran a beszélők intuitív ítéletére hagyatkoztak: PAUL ROBERTS szerint a szlenget mindenki felismeri, de senki nem tudja meghatározni (1958: 342), DUMAS és LIGHTER pedig egyenesen azt állítják, hogy a közösség reakciója a valódi szleng végső azonosító jellemzője (1978). KIS TAMÁS a szlenget — mint a nagyobb közösségtől való elkülönülés nyelvi jelzését — a közösség öltözködési, tetoválási, zenehallgatási, meta-kommunikációs szokásaival stb. együtt a közösség etogramjának tekinti (2006), azaz tulajdonképpen nem mint szókincset, hanem mint egyfajta nyelvi viselkedést határozza meg. Kutatásai során foglalkozott a szleng személynevek kérdésével is: definíciója szerint a szlengnevek azok a társadalmi kiscsoportokban megszületett és ott használt ragadványnevek, amelyek nyelvi síkon a szlenghez kapcsolódnak (KIS 1996: 93). Meghatározását a helynevekre alkalmazva azt mondhatjuk tehát, hogy a szleng helynevek azok a társadalmi kiscsoportokban megszületett és ott használt helynevek, amelyek nyelvi síkon a szlenghez kapcsolódnak.

3.1. Az attitűdvizsgálat eredményei

DUMAS és LIGHTER nyomán érdemes arra helyezni a hangsúlyt, hogy maguk a névhasználók hogyan vélekednek a szleng helynevekről. Ennek feltárására 2010 májusában a Debreceni Egyetem elsőéves kommunikáció- és médiatudomány szakos hallgatóinak körében attitűdvizsgálatot végeztem, melynek fókuszába a szleng helynevek alkotásával, illetve használatával kapcsolatos hiteket, véleményeket állítottam. A vizsgálatban 37 diák vett részt, akik életkora 19 és 23 év között mozgott. A kérdőíveket fiúk és lányok egyaránt

kitöltötték. Származási helyüket tekintve színes képet alkotnak a megkérdezettek: találkozhattunk az egyetemvárosból származó diákokkal, a résztvevők nagyobb része azonban a környező kisvárosokból, falvakból érkezett. Kevés kivételtől eltekintve mindannyian Debrecenben éltek (kollégiumban, albérletben). Érdekes kiemelni azt is, hogy a felmérésben részt vevő hallgatóknak volt szociolingvisztikai előképzettsége, így rendelkeztek valamiféle tudással a szlengről, tehát nem teljesen laikus nyelvhasználók.

A kérdőívek segítségével megkérdeztem a hallgatókat arról, hogy véleményük szerint mi jellemzi a szleng helyneveket; kik, miért és milyen szituációban használják azokat; s hogyan ítélik meg a szleng helyneveket stílusosan; azaz tulajdonképpen olyan kérdésekre kellett a válaszadóknak felelniük, amelyeket a szlengkutatás alapvető kérdésköreinek tekinthetünk.

A **Milyenek a szleng helynevek?** kérdésre igen széles spektrumból érkeztek válaszok. A feleletek gyakoriságát szem előtt tartva azt tapasztalhatjuk, hogy legtöbbször a szleng helynevet az eredeti helynév vicces, humoros formájaként határozták meg. Sokan a név becézó szerepét emelték ki, s igen sok esetben pedig a név rövidítéses jellegére, illetve könnyebb megjegyezhetőségére utaltak. E leggyakrabban felbukkanó jellemzők azonban összefüggnek más, ritkábban említettekkel, így ezek tárgyalását együtt végzem el.

A szleng helynevek humoros, vicces volta összekapcsolható a szójátékként való értékelésével, ez pedig összecseng JESPERSEN azon gondolatával, mely szerint a szleng az emberiség játékszeretetének az eredménye (1925).

Azok, akik a név becézó szerepét emelték ki, a szlengben megnyilvánuló erős érzelmi viszonyulásra utalhatnak. A pozitív érzelmi színezet mellett természetesen az ellentétes hozzáállás is megnyilvánulhat a szleng helynevekben: ezt jelzi „a negatív megközelítést szolgálja” válasz. Érdekes megjegyezni, hogy a szleng a másik (domináns) értékrendhez való viszonyulást fejezi ki, de nem mindig becsmérlő módon, emellett igen gyakran a csoport saját értékeiből, attitűdjéből is gúnyt űz.

A felmérésben résztvevők közül csupán ketten utaltak a szleng helynevek alkotási módjára: „a név rövidítéses jellegű” és „angolra fordított változat” válaszokban. Ezzel kapcsolatban meg kell említeni, hogy a szlengben igen hosszú összetett szavak, többszavas kifejezések is megjelennek, az azonban igaz, hogy csonkítással, rövidítéssel igen gyakran él a szleng. Az idegen nyelvi elemek (főleg angol szavak) használata jelen körünkben pedig általánosan jellemzi a nyelvet.

A szleng helynevek szemantikájával függnek össze a „valamire asszociálnak”, „kétértelmű” és „sokat mondó lehet” válaszok. A szlengre általánosan jellemző a figurativitás, azaz hogy figuratív módon nevez meg dolgokat, főleg metafora, metonímia és ironia segítségével (EBLE 1992).

A szlenggel kapcsolatban sokszor hangsúlyozzák a kutatók a tudatosság jelentőségét: a szlenghasználó tudatosan alakítja nemcsak a tartalmat, hanem a formát is (ANDERSSON–TRUDGILL 1990). A forma kiemelt szerepét több válaszadó is érintette: „dallamot ad a helynévnek”, „jól cseng”, „hangzatosabb, mint az eredeti helynév”, „jobban felfigyel rájuk az ember”.

Nem meglepő módon negatív értékítéletekkel is találkozhatunk a kérdőív válaszai között: a szleng helyneveket egyesek erőltetettnek, elcséplenek, idétlennek tartják. A szleng elítéléséről később bővebben szólok, ehhez a jelenséghez itt csupán annyit fűznék hozzá,

hogya ha a szleng szavak ilyenné (azaz erőltetetté, elcsépeltté, idétlenné) válnak, akkor elveszítik eredeti konnotációjukat, s emiatt használatuk háttérbe szorul, majd lecserélődnek. Ez pedig a szleng szókészlet igen gyors változásához vezet.

Ezután vizsgáljuk meg, hogy az egyetemisták szerint **kik használják a szleng helyneveket!** A kérdőívben e kérdés mellett iránymutatóul szerepelt, hogy a válasznál a névhasználó nem, kor, hobbi, iskolázottság, lakhely stb. szerinti jellemzését várjuk. A felmérésben résztvevők ezzel szemben szinte kivétel nélkül csupán a kor és a lakhely szerinti tulajdonságokat adták meg: így a fiatalok és a városiak azok, akik véleményük szerint a szleng helyneveket használják. A „fiatalok” csoportot néhányan tovább specifikálták: egyesek szerint ez a középiskolásokat és egyetemistákat jelenti, mások a 30, illetve a 40 éves korhatárt adták meg. Meglepő módon csupán igen kevesen emelték ki a szleng helynevek használóinak csoportjellegét. Erre a megközelítésre utaltak az „egy bandába tartozók”, „akik nagy közösségekben sok időt töltenek, például kollégium, iskola”, „egy hobbit űzők”, „bármilyen szubkultúra” válaszok. Akik nem vagy kevésbé használnak szleng helyneveket meghatározása is felbukkant a felmérés során: „a magasan iskolázottak kevés szlenget használnak”. Az itt bemutatott válaszok jól alátámaszthatnák azt a szakirodalomban is igen elterjedt vélekedést, mely szerint a szlenget csupán a serdülők használják. Egyes szerzők egyenesen az ifjúság nyelvével azonosítják a szlenget. Ez a nézet azonban mára sokak által megcáfolt állításnak tekinthető. Jól mutatják ezt például a helsinki szleng helynevekkel foglalkozó munkák is, melyekben 1934-es, 1941-es, 1949-es, 1950-es, 1963-as születésű szleng helynevet használókkal is készítették interjút (AINIALA 2009).

A szlenget eredetét tekintve — ahogy a válaszadók is érzik — valóban leggyakrabban a városhoz kapcsolják. A szleng a maga gazdagságában akkor jelent meg először, amikor sokféle nép találkozott a régi vásárvárosokban, és valójában a sokszínű középkori városokban virágzott fel. Hasonló, de összetettebb okokból a 19. században a szleng a modern városi élet részévé vált, illetve — ma még inkább — a modern társadalom része (ALLEN 1994). Célszerűbb azonban inkább úgy fogalmaznunk, hogy a városok termékegyéb szülőhelyei a szlengnek, mert szleng bárhol létrejöhet, így elterjedtsége sem területileg, sem kor, sem társadalmi réteg szerint nem lokalizálható egyöntetűen.

A modern társasnyelvészeti megközelítés azonban ezen a szemléleten is tovább megy: egyre többen gondolják úgy, hogy a szleng az emberi nyelvvel egyidős nyelvi univerzálé. KIS TAMÁS, e gondolat legradikálisabb képviselője úgy véli, hogy a szleng „minden beszélt nyelvnek minden korszakában jelen van az emberi nyelv kialakulása óta, és létezése törvényszerű. [...] Mivel a szlenget (és vele együtt a nyelvet) létrehozó okok az ember legalapvetőbb emberi tulajdonságaiból, a Homo sapiens társas jellemzőiből származnak, azt is elmondhatjuk, hogy létrejöttének elsősorban nem nyelvi, hanem biológiai-etológiai-szociális okai vannak, épp ezért a szleng nem egyszerűen nyelvi, hanem »emberi« univerzálé is.” (2006: 138).

Ez a gondolat egyenesen átvezet bennünket ahhoz a kérdéshez, hogy **miért használják a szleng helyneveket.** A megkérdezettek a szleng helynevek használatakor a csoportösszetartó erőt hangsúlyozták: „közösségformáló erő”, „egy csoportba tartozást erősíti”, „ez is az összetartozásukat jelenti”, „közösségteremtő erővel bírnak, hiszen akik ismerik ezeket az elnevezéseket, azok úgy érezhetik, egy helyre tartoznak”, „ezáltal jobban magukénak tudják a helyet”. Egy válaszban a szleng identitásjelző funkciója is megjelenik: „a

személyiséget képviseli”. A más csoporttól való elkülönülés vágya jelenik meg emellett a következő válaszban is: „negatív megkülönböztetésként hozzák létre a területen kívül élők”. Egy résztvevő a szleng helynevek használatának okát a kifigurázásban látja. „A szleng egy bizonyos érzelmi viszonyulást fejez ki, és igen lekicsinylő stílusárnyalatot hordoz.”: ez a viszonyulás ugyancsak a többségi csoporttal való szembenállás kifejezője.

Ezzel összefüggésben természetesen olyan válaszokkal is találkozhatunk, amelyek a szleng helynév nem-ismerete felől közelítenek: azért használják, hogy „a kívülálló ne tudja, hogy melyik helyről van szó”, „a szülők ne értsék”, „jó használni, mert csak néhány ember ismeri”; „néha kifejezetten zavaró a használatuk, mivel azt, aki nem ismeri őket, gátolhatja a megértésben”. E válaszok egybecsengenek azzal, hogy a szleng a nagy csoport elleni védekezés egyik eszköze, egyfajta lázadás a hierarchia ellen; egyesek szerint a szleng egyenesen ellennyelv (például HALLIDAY 1976).

WALT WITHMAN szerint a szleng a köznép próbálkozása arra, hogy a sivár szószerintiség helyett szabadon fejezze ki magát (1892: 404). Ezt a vélekedést támasztják alá a következő vélemények is: „nyelvezet színesebbé tétele miatt használjuk”, „változatossá teszi a nyelvet”, „megszínesítik a beszélgetést”, „unalmasnak találják az eredeti, sokszor ismételt helynevet”, „vagy egyszerűbb, vagy aranyosabb”, „a fiatalok szeretik az új és vagány dolgokat, azt, ami eltér a hétköznapitól”. JESPERSEN ezt a jelenséget így fogalmazza meg: a szleng valami újdonság játékos létrehozása ott, ahol tulajdonképpen semmi újra nem volt szükség (1925).

Egyes válaszadók szerint manapság divatból élnek a szleng helynevekkel, s ugyanerre utal a „nem menő a hivatalos név használata” felelet is. Az a szemlélet, mely a szlengben a divatot mint tényezőt emeli ki, a Webster angol szótár 1864-es kiadásában jelent meg először. Ugyancsak felhívja erre figyelmünket EBLE, aki a divat nyelvi megfelelőjeként tekint a szlengre (1992).

A felmérésben résztvevőket megkérdeztem arról is, hogy **milyen szituációban használják a szleng helyneveket**. A válaszok igen egyöntetűek voltak: „baráti társaságban, kötetlen beszélgetés során”, „semmiképpen nem hivatalos helyen”, „mindennapi beszélgetésben, baráti társaságban”, „ahol mindenki ismeri a szlenget, amit használunk”. Ahogy a szlenget magát vizsgáló szakirodalomban is láthatjuk, a szleng helynevek használata is a kötetlen helyzetekre jellemző. E triviális észrevételhez azonban mindenképpen érdemes hozzáfűzni azt is, hogy nemcsak a szituáció kötöttsége változik térben és időben egyaránt, hanem az egyes szleng elemek megítélése is változó lehet. Metodikai szempontból fontos itt kitérnünk MONA FORSSKÄHL nézetére. Véleménye szerint ugyanis mivel a formalitásnak nincs egyfajta objektív mérőskálája, elkerülhetetlen, hogy a vizsgálatban a formalitás fokát a résztvevők (jelen esetben a szleng helynévhasználók), és ne az elemzők alapján határozzuk meg. Ez azt jelenti, hogy a résztvevők reakcióiban kell a kutatónak annak jeleit keresni, hogy mit tekintenek formálisnak vagy informálisnak egy adott helyzetben (FORSSKÄHL 1999: 25).

A válaszadókat megkértem arra is, hogy **stilárisan értékeljék a szleng helyneveket, illetve használatukat**. A válaszokat alapvetően két csoportba sorolhatjuk. Az első csoportba tartozó válaszadók inkább pozitív jelzőket használtak: laza, kötetlen, fiatalos, modern, nem konzervatív, színes, eredeti. Míg mások inkább elítélően nyilatkoztak róluk:

kevésbé kifinomult, köznapi, nem hibátlan stílus; kevésbé választékos, nem igazán esztétikus, hétköznapi, helytelen; „a szleng helyneveket használó szerint stílusos, szerintem gagyi”. Egy válaszadó láthatóan ambivalensen viszonyul a szlenghez: „nekem tetszik, ha nem viszik túlzásba; néha illetlen is lehet”.

A szleng nyelvészeti megítélésében sokáig tartotta magát az a nézet, mely elítéli a használatát. A kérdőívre adott válaszokban megjelenő elítélő attitűd is minden bizonnyal ennek lehet egyfajta továbbélése. KIS TAMÁS a szleng elítélésének okait a kialakulásának miértjével hozza összefüggésbe: a csoport (legyen az kőkorszaki vagy modern) alapvető érdeke az, hogy ne legyen benne széthúzás (2006). A nagycsoport ezért igyekszik homogenizálni a közösséget, s ennek egy lehetséges módja, hogy a kiscsoportra jellemző beszédmodort, azaz szlengjüket megbélyegzi. Ugyanakkor ez a kiscsoport ugyanígy megbélyegez más bomlasztónak vélt kiscsoportokat.

3.2. A szleng helynevek affektív és szociális funkciója

Az attitűdvizsgálat eredményei után az alábbiakban olyan szleng helyneveket elemzek, melyekben a szociális és/vagy az affektív funkció erőteljesebben érzékelhető.

Az affektív helynevekben leggyakrabban valamiféle negatív érzés jelenik meg a helylyel, tágabban értelmezve a hely lakosaival kapcsolatban. A *Hajdúszoboszló* névnek igen kiterjedt névbokra van (lásd ehhez GYÖRFFY 2011b). A szleng változatok között jó néhány pejoratív névvel találkozhatunk: például *Sznoboszló* (tudniillik átvittén a várost, valójában a vezetőségét sznobnak tartják a névadók) és *Szoposzló* (tudniillik szopás a városban élni).

Szabadszállás település ugyancsak jó néhány, a katonai szlengben használatos elnevezést kapott: *Szivatszállás*, *Szívószállás*, *Szopatszállás*, *Szutyokszállás* (lásd KIS 2008). A hivatalos név ebben az esetben a *szabad* és a *szállás* ’betelepedett kun vagy jáász nemzetiség, csoport lakóhelye’ köznevek összetétele, mely eredetileg arra utal, hogy a település lakói mentesítve voltak bizonyos szolgáltatásoktól, adóktól. A szlengben a név utótagja megmaradt, az előtagot pedig olyan pejoratív jelentésű lexémákra cserélték a névhasználók, amelyek megőrizték a név szótagszámát: *szivat* és *szopat* ’úgy jár el valakivel, hogy az emiatt kellemetlen, megalázó, esetleg tartósan hátrányos helyzetbe kerül’, *szívó* ’kellemetlen helyzetbe juttató’, *szutyok* ’piszok, mocsok’. A névben kifejezett negatív attitűdöt az magyarázza, hogy a településen laktanya volt, ahol a kötelező, kellemetlennek tartott katonadejükét töltötték az elnevezéseket megalkotó katonák.

Vas megye székhelyének a megnevezései közül a katonák által használt *Baszombathely*, *Szívóhely* és *Szopacs hely* nevek hasonló jelentéstartalmat hordoznak (KIS 2008). A helynév az első esetben szótaghozzáadással jött létre, így a *baszom* ragozott igealak fedezhető fel benne, míg a másik két névben a *szívó* ’kellemetlen helyzetbe juttató’ és a *szopacs* ’bosszúság, kellemetlen, megalázó helyzet’ előtagokkal cserélődött fel az eredetileg a vásártartás napjára utaló *szombat* elem.

Az erdélyi magyarok az anyaországi magyarokra a *tápos* ’kényes, elvárosiasodott, tájékozatlan’ negatív attitűdöt kifejező lexémát használják, mely helynévformánssal, a latin nyelvből átvett országnévképzővel vált ugyancsak negatív viszonyulást sugalló helynévvé: *Tápia* (vö. KLIPPEL 2015).

Lekicsinyló viszonyulás jelenik meg a börtönszlengben előforduló *Álompusztá* és *Kabaré* nevekben is (KIS 2015). Az első gúnyos elnevezés az Állampusztai Országos Büntetés-végrehajtási Intézet intézménynev első tagjának az elferdítésével jött létre (*Állampusztá* > *Álompusztá*), míg az Igazságügyi Megfigyelő és Elmegyógyintézet szleng nevében pedig a *kabaré* 'nevetségesen furcsa v. kisszerű jelenet, helyzet, eljárás' (ÉKsz.²) jelentésű szó használata arra utal, hogy a névadók szerint az intézet nevetségés.

Egyértelműen pejoratív jelentésáramlatú a *Koszós* szleng tulajdonnév, ami a budapesti Kosztolányi tér megnevezése, valamint a Budapest nevének elferdítéséből keletkezett *Butapest* elnevezés is negatív konnotációjú (PARAPATICS 2008). Budapestre több évtizeddel ezelőtt használták emellett például a *Fürdőváros* nevet is, mely az *Itt állok megfürödve* 'becsaptak' mondással függ össze (ZOLNAY–GEDÉNYI 1996).

Szituációtól és névhasználóközegtől függően változhat a *Balmaznyújork* helynévben megjelenő attitűd. Az elnevezés egyfajta nyelvi játékként kedveskedő viszonyulást is kifejezhet, más esetekben viszont ironikus hangvételűnek érződik. Bármelyikről legyen is azonban szó, egyik esetben sem semleges a név által hordozott jelentésszerkezet. Hasonlónak érzem ehhez a *Rich Field* nevet is, mely Gazdagrét megnevezése, vagy itt említhetjük meg a *Jászkarafaszajenő* elnevezést is, ami *Jászkarajenő* szleng névváltozata. Kettős árnyalatúak lehetnek a Nádudvar megnevezésére használt *Nádgarden* és *Garden City* helynevek is, illetve Nyíregyháza *Zsiregyháza* vagy Szikszó *Szan Franszikszo* elnevezése is, de itt említhetjük meg azt az esetet is, amikor *Kazinbarcika* helyett *Kazinbarszelona* nevet mondanak.

Egyes szleng helynevekhez több jelentésárnyalat kapcsolható: tréfás–gúnyos, illetve tréfás–pejoratív, illetve melyek nem egy meghatározott denotátumot neveznek meg, hanem egy bizonyos típusú helyfajta jelölnek: *Bronx* jelentése például 'veszélyes, általában szegények és cigányok, romák lakta utca, városrész' (vö. PARAPATICS 2008), metaforikus nevét a New York-i Bronxról vette. Hasonló jelentéssel bír a hevesi *Krakkó* helynév is. A valóban létező *Rákospalota*, *Rákoscaba*, *Rákoshegy*, *Rákoskeresztúr*, *Rákosliget* elnevezések mintájára létrehozott, negatív jelentésárnyalatú *Rákosborzasztó* ~ *Rákosrettenetes* szleng tulajdonnevekkel Budapest belvárosától távoli kerületre, lakótelepre utalnak (vö. PARAPATICS 2008). Hasonló használatú a *Bivalybasznád* 'ismeretlen, várostól távoli vidék, tanya' (vö. PARAPATICS 2008) név is.³

Bizonyos esetekben nem meghatározható, hogy milyen viszonyulás jelenik meg a névben, és leginkább az a tény mutatja a helynek a névadók életében betöltött fontos szerepét, hogy elnevezik az adott helyet. Ezekben az esetekben ezért inkább a szociális funkció megjelenését kell hangsúlyoznunk. Erre látunk példát a *BTK beach* név esetében, mely a Debreceni Egyetem főépülete előtti tér elnevezése. Ez a hely a hallgatók szociokulturálisan fontos tere, a névadást nem a tájékozódás segítése vezette, hiszen mondhatnák azt is az egyetemisták, hogy *menjünk le az egyetem/a főépület elé*. Ennek a helynévnek a használata azonban azt is magában foglalja, hogy a diákok napozni, pihenni, beszélgetni mennek le, mint ahogy azt a strandon (vö. angol *beach* 'strand') is teszik. Ugyancsak a szociális funkció jelenléte érezhető akkor, amikor *Batyí*-t mondanak a budapesti *Batthyány tér*

³ E név termékeny mintát is szolgáltat más nevek létrehozásához is. Philip Kerr Kieső helyen című regényében a fordító a *Strokebasznád* helynevet hozta létre hasonló jelentéstartalommal.

helyett (vö. PARAPATICS 2008), vagy a *Szalkszentmárton* név helyett a motorosokra utaló *Salakszentmotoros* elnevezést használják, Miskolcot pedig *Miskócia*-ként említik.

A csoportidentitást kifejező helynévnek tehát nem feltétlenül kell affektív funkcióval is rendelkeznie. A börtönszlangban használatos *Cséri* elnevezés, mely a budapesti *Ecseri Piac* variánsa (vö. SZABÓ 2008), pusztán szociális funkcióval bír. Csupán a játékosság érhető tetten az ugyancsak a börtönszlangból ismert *Spidkár* elnevezésben is, mely a Gyorskocsi utcai börtönt jelöli (vö. SZABÓ 2008). ZOLNAY és GEDÉNYI gyűjtéséből szintén számtalan budapesti szlang helynevet idézhetünk még fel: például *Böskefalva* 'Pesterzsébet', *Banánsziget* 'a volt Berlini tér közepén elterült járdasziget' (ti. banánt is árusítottak az ott lévő bódében), *Disznófalva* 'Újpest' (ti. disznóólak voltak ott), *Duncsi* 'a Duna és partja' stb. (ZOLNAY–GEDÉNYI 1996).

4. A fentiekben arra látattunk szemléletes példákat, hogy a személynevekhez hasonlóan a helynevekben is megjelenik az identitásjelölő funkció. Az, hogy milyen földrajzi objektumnak és miféle nevet adunk, a már névvel bíró helyeket hogyan és miért nevezzük el újra, valamint a helynévvariánsok közötti választást milyen tényezők határozzák meg, a helynevek identitásalakító és -jelölő szerepével függ össze. Ezek megválaszolása a nem hivatalos helynevek keletkezésének és használatának a minél szélesebb körű elemzésével történhet meg, amire a magyar helynévkutatásnak is célszerű a jövőben nagyobb hangsúlyt fektetnie.

Hivatkozott irodalom

- AINIALA, TERHI 2009. Place names in the construction of social identities: The uses of names of Helsinki. In: W. AHRENS–S. EMBLETON–A. LAPIERRE szerk., *Names in Multi-Lingual, Multi-Cultural and Multi-Ethnic Contact: Proceedings of the 23rd International Congress of Onomastic Sciences*. York University, Toronto. 67–75.
- AINIALA, TERHI–SAARELMA, MINNA–SJÖBLOM, PAULA 2012. *Names in Focus. An Introduction to Finnish Onomastics*. Studia Fennica Linguistica 17. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Helsinki.
- ALLEN, IRVING L. 1994. Slang: Sociology. In: J. M. Y. SIMPSON szerk., *The Encyclopedia of Language and Linguistics*. Pergamon Press, Oxford. 7, 3960–3964.
- ANDERSSON, LARS-GUNNAR–TRUDGILL, PETER 1990. *Bad Language*. Penguin Books, London.
- DUMAS, BETHANY K.–LIGHTER, JONATHAN 1978. Is slang a word for linguists? *American Speech* 53: 5–17.
- EBLE, CONNIE C. 1992. Slang. In: T. MCARTHUR szerk., *The Oxford Companion to the English Language*. Oxford University Press, Oxford. 940–943.
- ÉKsz.² = JUHÁSZ JÓZSEF–SZÓKE ISTVÁN–O. NAGY GÁBOR–KOVALOVSKY MIKLÓS (főszerk.), *Magyar értelmező kéziszótár* (2., átdolgozott kiadás). Akadémiai Kiadó, Budapest, 2003.
- FARKAS TAMÁS 2009a. *Családnév-változtatás Magyarországon*. Nyelvtudományi Értekezések 159. Akadémiai Kiadó, Budapest.
- FARKAS TAMÁS (szerk.) 2009b. *Régi magyar családnévek névvégmutató szótára*. ELTE Magyar Nyelvtudományi és Finnugor Intézet–Magyar Nyelvtudományi Társaság, Budapest.
- N. FODOR JÁNOS 2010. *Személynevek rendszere a kései ómagyar korban*. Magyar Névtani Értekezések 2. ELTE BTK, Budapest.

- GYÖRFFY ERZSÉBET 2011a. *Korai ómagyar kori folyóvíznevek*. A Magyar Névtudományi Társaság Kiadványai 20. Debreceni Egyetemi Kiadó, Debrecen.
- GYÖRFFY ERZSÉBET 2011b. A szleng helynevek névrendszertani helyéről. *Névtani Értesítő* 33: 93–99.
- GYÖRFFY ERZSÉBET 2012. A névszociológiai aspektusról a szleng helynevek ürügyén. *Helynévtörténeti tanulmányok* 7: 53–60.
- GYÖRFFY ERZSÉBET 2016. Slang Toponyms in Hungary: A Survey of Attitudes Among Language Users. In: GUY PUZEY–LAURA KOSTANSKI szerk., *Names and Naming. People, Places, Perceptions and Power*. Multilingual Matters, Bristol. 153–161.
- HALLIDAY, MICHAEL A. K. 1976. Anti-languages. *American Anthropologist* 78: 570–584.
- HELLELAND, BOTOLV 2012. Place names and identities. *Oslo Studies in Language* 4 (2): 95–116.
- HOFFMANN ISTVÁN 1993/2007. *Helynevek nyelvi elemzése*. Tinta Könyvkiadó, Budapest.
- HOFFMANN ISTVÁN 2010. Név és identitás. *Magyar Nyelvjárások* 48: 49–75.
- JESPERSEN, OTTO 1925. *Mankind, Nation and Individual from a Linguistic Point of View*. Aschehoug, Oslo.
- KIS TAMÁS 1996. Személynevek a szlengben. *Magyar Nyelvjárások* 33: 93–104.
- KIS TAMÁS 2006. Is slang a linguistic universal? *Revue d'Études Françaises* 11: 125–141.
- KIS TAMÁS 2008. *A magyar katonai szleng szótára*. Kossuth Egyetemi Kiadó, Debrecen.
- KIS TAMÁS 2010. Alapismertek a szlengről. URL: <http://mnytud.arts.klte.hu/szleng/szleng.php>
- KIS TAMÁS 2015. *Sittesduma. (Magyar börtönszlengszótár)*. Szlengkutatás 9. Debreceni Egyetemi Kiadó, Debrecen.
- KLIPPEL RITA 2015. Magyarok magyarokról – A tápos szó jelentése. In: BENŐ ATTILA–FAZAKAS EMESE–ZSEMLYEI BORBÁLA szerk., *Többszínűség és kommunikáció Kelet-Közép-Európában. A XXIV. Magyar Alkalmazott Nyelvészeti Kongresszus előadásai*. Erdélyi Múzeum-Egyesület, Kolozsvár. 11, 403–408.
- KMHsz. = HOFFMANN ISTVÁN szerk., *Korai magyar helynévszótár 1000–1350. 1. Abaúj–Csongrád vármegye*. A Magyar Névtudományi Társaság Kiadványai 10. Debreceni Egyetem Magyar Nyelvtudományi Tanszéke, Debrecen, 2005.
- KUNA ÁGNES 2006. Sziklamászóutak nevei a Kis-Gerecsében. *Névtani Értesítő* 28: 113–120.
- LIGHT, DUNCAN 2004. Street names in Bucharest, 1990–1997: Exploring the modern historical geographies of post-socialist change. *Journal of Historical Geography* 30: 154–172.
- PARAPATICS ANDREA 2008. *Szlengszótár*. Tinta Könyvkiadó, Budapest.
- ROBERTS, PAUL. 1958. *Understanding English*. Harper, New York.
- SAPAROV, ARSENY 2003. The alteration of place names and construction of national identity in Soviet Armenia. *Cahiers du Monde Russe* 44/1: 179–198.
- J. SOLTÉSZ KATALIN 1979. *A tulajdonnév jelentése és funkciója*. Akadémiai Kiadó, Budapest.
- SZABÓ EDINA 2008. *A magyar börtönszleng szótára*. Szlengkutatás 9. Debrecen: Kossuth Egyetemi Kiadó.
- TOLCSVAI NAGY GÁBOR 2008. A tulajdonnév jelentése. In: BÖLCSKEI ANDREA–N. CSÁSZI ILDIKÓ szerk., *Név és valóság. A VI. Magyar Névtudományi Konferencia előadásai*. KRE BTK Magyar Nyelvtudományi Tanszék, Budapest. 30–41.
- TÓTH VALÉRIA 2011. Patrociny Settlement Names in the Carpathian Basin. In: Patrociny Settlement Names in Europe. *Onomastica Uralica* 8: 175–206.
- TÓTH VALÉRIA 2017. *Személynévi helynévadás az ómagyar korban*. Debreceni Egyetemi Kiadó, Debrecen.
- ZOLNAY VILMOS–GEDÉNYI MIHÁLY 1996. *A régi Budapest a fattyúnyelvben*. Fekete Sas Kiadó, Budapest.

GYÖRFFY ERZSÉBET
Debreceni Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

A személynevekhez hasonlóan a helynevekben is megjelenik az identitásjelölő funkció. Az, hogy milyen földrajzi objektumnak és miféle nevet adunk, a már névvel bíró helyeket hogyan és miért nevezzük el újra, valamint a helynévvariánsok közötti választást milyen tényezők határozzák meg, a helynevek identitásalakító és -jelölő szerepével függ össze. E szerep működéséhez a helynevek szociális és affektív funkciója is hozzájárul.

A helynevek és az identitás összefüggéseinek bemutatásához a szleng helyneveket hívja segítségül a szerző, hiszen e nevek körében szemléltethetők leginkább e funkciók. A tanulmány elsőként egy egyetemisták körében készített, a szleng helynevekhez kapcsolódó attitűdvizsgálat eredményeit adja közre. Ezután számos szleng helynévi példa segítségével mutatja be az affektív és szociális funkció megjelenését.